

Zpracováno: srpen 2011

FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci

Bělehradská 92, 120 00 Praha 2

www.fors.cz

Tel.: +420 222 522 480

E-mail: policy@fors.cz

Registrace č. 56/2150/02 na Magistrátu hl. města Prahy, oddělení občansko-správních agend ze dne 7. 10. 2002, IČ: 71010114

Jazyková korektura: Kateřina Křenová

Grafická úprava: Pavel Malíř Chmelař

Na obálce: analýza početnosti slov Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017

Tuto zprávu bylo možné připravit díky finančním prostředkům Mezinárodního Visegrádského fondu. Stanoviska vyjádřená v této zprávě jsou pohledem FoRS a nevyjadřují postoj Mezinárodního Visegrádského fondu.

FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci – je platformou sdružující přes pět desítek nevládních neziskových subjektů, které se zabývají rozvojovou spoluprací, rozvojovým vzděláváním a humanitární pomocí. FoRS je zakládajícím členem Evropské konfederace rozvojových a humanitárních nevládních organizací CONCORD.

Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010

Stínová zpráva nevládních neziskových organizací sdružených
ve FoRS – Českém fóru pro rozvojovou spolupráci

Použité zkratky

AAA	Akční program z Akkry (Accra Agenda for Action)
CONCORD	Evropská konfederace nevládních neziskových organizací pro humanitární pomoc a rozvoj
CPI	Index vnímání korupce (Corruption Perceptions Index)
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC	Výbor pro rozvojovou spolupráci OECD (Development Assistance Committee)
DCI	Nástroj Evropské komise pro rozvojovou spolupráci (Development Co-operation Instrument)
EDF	Evropský rozvojový fond
ECHO	Útvar Evropské komise pro humanitární pomoc (Humanitarian Aid Department)
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
EUPO	Odbor politik Evropské unie na MZV
EU15	15 „starých“ členských států EU (před přijetím nových členů v roce 2004)
EU12	12 „nových“ členských států EU (přijatých od roku 2004)
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
FAC	Rada pro vnější vztahy (Foreign Affairs Council)
GEF	Globální fond životního prostředí (Global Environmental Fund)
HND	Hrubý národní důchod
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
LDCs	Nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries)
LPTP	Odbor lidských práv a transformační pomoci na MZV
MF	Ministerstvo financí ČR
MLP	Malé lokální projekty
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
MZd	Ministerstvo zdravotnictví ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NNO	Nevládní neziskové organizace
ODA	Oficiální rozvojová spolupráce (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
ORS	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci na MZV
OSN	Organizace spojených národů
PCD	Koherence politik pro rozvoj (Policy Coherence for Development)
PRT	Provinční rekonstrukční tým v Afghánistánu
SFRJ	bývalá Socialistická federativní republika Jugoslávie
TRANS	Program transformační spolupráce
ÚMV	Ústav mezinárodních vztahů
UNDP	Rozvojový program OSN (United Nations Development Programme)
USD	Americký dolar
UV	Usnesení Vlády ČR
ZRS	Zahraniční rozvojová spolupráce ČR
ZÚ	Zastupitelský úřad ČR v zahraničí

V textu je pro zjednodušení použit maskuliní tvar osob a funkcí, jenž nahrazuje oba tvary mužské a ženské.

Obsah

	Obsah	1
	Shrnutí	2
	Doporučení	5
	Úvod	6
1	Institucionální nastavení ZRS ČR po transformaci	7
2	Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010	11
	2.1 Objem a formy využití prostředků ZRS ČR	11
	2.2 Bilaterální spolupráce ČR	12
	2.3 Multilaterální spolupráce ČR	15
	2.4 Teritoriální zaměření ZRS ČR	16
	2.5 Sektorové zaměření ZRS ČR	18
3	Transparentnost zahraniční rozvojové spolupráce ČR	20
	3.1 Transparentnost ZRS ČR na politické a programové úrovni	21
	3.2 Transparentnost ZRS ČR na projektové úrovni	23
	Závěr	26
	Použitá literatura	28
	Přehled členských organizací	30
	Poděkování	31

Shrnutí

Zpráva „Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010“ je neformálním pohledem nevládních neziskových organizací sdružených v Českém fóru pro rozvojovou spolupráci – FoRS na zásadní změny v nastavení a realizaci české zahraniční rozvojové spolupráce.

Rok 2010 byl pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci (ZRS) významný nejen z pohledu naplňování Rozvojových cílů tisíciletí a závazků pro objem rozvojové spolupráce, ale i z několika dalších hledisek. Před patnácti lety byla znovu obnovena zahraniční rozvojová spolupráce a v roce 2010 byla završena institucionální transformace systému ZRS přijetím zákona o rozvojové spolupráci.

Dokončená transformace ZRS ČR

Právě transformaci ZRS ČR lze bezesporu považovat za úspěšný krok směrem ke zvýšení efektivnosti ZRS. Koordinace ZRS je nyní v gesci Ministerstva zahraničních věcí (MZV), zatímco Česká rozvojová agentura (ČRA) odpovídá za administraci ZRS. Rada pro ZRS funguje jako jedinečný prostor pro pravidelné konzultace nad strategickým řízením ZRS. Zahrnuje jak úroveň ministerstev, tak i ČRA, platformu podnikatelů, platformu nevládních neziskových organizací (NNO) a Asociaci krajů. V roce 2010 Rada pro ZRS dokončila a vláda schválila Koncepti ZRS ČR na období 2010–2017, jež stanovuje nové teritoriální a sektorové priority. MZV obnovilo provádění evaluací projektů, které poskytují doporučení pro další programování ZRS ČR. Na přelomu roků 2010 a 2011 začaly vznikat nové programy pro prioritní země a byla revidována metodika projektového cyklu bilaterálních rozvojových projektů.

Na seriózní zhodnocení fungování institucionálního nastavení ZRS je ještě brzy. Přesto lze již nyní vystopovat určité projevy neefektivnosti v rozdělení kompetencí v rámci odborů MZV (tedy zejména ORS, EUPO a LPTP). To se projevuje např. v přípravě pozic ČR k rozvojové politice EU a dále v určité dvoj-
kolejnosti při nastavení teritoriálních priorit české ZRS. Rada pro ZRS vykonává svou roli na úrovni strategického plánování, nicméně poněkud zaostává v naplňování své funkce spojené s agendou koherence politik pro rozvoj. Pokračujícím problémem je

nedostatečná personální kapacita ZÚ pro rozvojovou spolupráci a absence stálých zástupců ČRA v programových zemích.

Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010

Objem ZRS v roce 2010 činil 4,34 mld. Kč. Došlo sice k navýšení podílu rozvojové spolupráce na hrubém národním důchodu (HND) na necelých 0,13 %, to bylo ale způsobeno snížením růstu HND a zároveň výrazným nárůstem multilaterální pomoci. Na ní se ze tří čtvrtin podílí zejména část povinných příspěvků do rozpočtu EU, která je určena na rozvojovou spolupráci EU. Bilaterální spolupráce ve výši 1,514 mld. Kč dosáhla v roce 2010 nejnižší absolutní částky za poslední čtyři roky. Právě v souvislosti s rostoucím objemem multilaterální spolupráce (v roce 2010 2,828 mld. Kč, tj. 65 % celkové ZRS) se projevuje naléhavá **potřeba vypracovat a uvést v praxi strategii mnohostranné spolupráce**, která by stanovila cíle rozvojové politiky ČR v mezinárodních organizacích. Efektivnost multilaterální spolupráce a tedy i příspěvků do mezinárodních institucí včetně EU by měla být průběžně hodnocena především dle dopadů, které má daná mezinárodní organizace na snižování chudoby ve světě a řešení dalších rozvojových problémů.

Česká republika se v oblasti bilaterální spolupráce netají podporou **komerční návaznosti aktivit ZRS ČR**, což je z čistě ekonomického hlediska pochopitelné. Nicméně taková podpora by měla být spíše jedním ze sekundárních (a tedy necílených) výsledků rozvojové spolupráce, neboť v souladu se zákonem a koncepcí je primárním cílem ZRS odstranění chudoby ve světě. Zajištění co nejvyšší efektivnosti rozvojové spolupráce a pozitivních dopadů v partnerských zemích je důležité i pro české daňové poplatníky. K podpoře obchodních zájmů by ČR měla volit jiné cesty než ty přes rozvojovou spolupráci.

Novým nástrojem ZRS se v roce 2010 stala **rozpočtová podpora**. ČR poskytla v roce 2010 rozpočtovou podporu Mongolsku ve výši 7 mil. Kč jako všeobecnou a Afghánistánu ve výši 8 mil. Kč jako sektorovou. K poskytování rozpočtové podpory vede dárcovské země obecně snaha o převedení určených priorit

a implementace rozvojových aktivit na partnerské země. Na druhou stranu výběr zemí vhodných pro rozpočtovou podporu by měl být v souladu s kritérii dobré správy věcí veřejných a stavem korupce v dané zemi. Podle indexu vnímání korupce, který každoročně publikuje organizace Transparency International, se však Afghánistán umísťuje až na 176. místě z celkem 178 posuzovaných zemí a patří mezi státy s vůbec nejvyšší mírou korupce na světě. Mongolsko je na 116. místě. Řádná správa věcí veřejných je současnou Konceptí ZRS určena jako průřezové téma při výběru partnerských zemí. Z toho lze dovodit závěr, že těmto zemím by měla být v rámci ZRS ČR poskytována jiná forma rozvojové spolupráce než rozpočtová podpora.

Zhruba 25 % české bilaterální ZRS (tj. cca 8 % celkového objemu ZRS ČR) tvořila v roce 2010 tzv. **zveličená pomoc**, kterou představují hlavně náklady na stipendia studentům z rozvojových zemí, pomoc uprchlíkům v České republice a odpouštění dluhů. Nevládní neziskové organizace dlouhodobě poukazují na skutečnost, že tyto formy pomoci nepřinášejí nové finanční zdroje pro znevýhodněné komunity v partnerských zemích a jejich dopad na řešení rozvojových problémů je velmi nepřímý, ne-li diskutabilní. Proto NNO podporují myšlenku, aby dárcovské země tyto položky do svého statistického vykazování ZRS nezahrnovaly a spíše navyšovaly prostředky na ostatní formy ZRS, zejména bilaterální projekty.

Po bližším pohledu na **teritoriální a sektorové zaměření ZRS** je zřejmé, že se ČR nepodařilo dosáhnout cíle větší koncentrace ZRS, a přispět tak k zefektivnění rozvojové spolupráce ČR a zvýšení jejího dopadu. Počet partnerských zemí je pro období 2011–2017 stále 14 (v porovnání s léty 2006–2010) i přesto, že došlo ke změnám v teritoriálních prioritách.¹ Pohled na **sektorové rozložení ZRS v roce 2010** ukazuje, že v ZRS ČR nedochází k takovému snižování sektorů, na kterém se státy EU dohodly v rámci koordinace a sladování svých programů rozvojové spolupráce. MZV navíc změnilo metodiku členění sektorů

– v Koncepti jsou sektory děleny dle staré metodiky, ale MZV nyní přistoupilo ke členění dle doporučení OECD. Srovnání sice nabízí závěr, že se MZV podařilo snížit počet sektorů ze 7 v předcházejícím programovacím období na 5 pro období 2011–2017, i přesto tento počet odpovídá 11 sektorům dle OECD.

Transparentnost ZRS ČR

Transparentnost systému ZRS ČR se díky transformaci podstatně zlepšila jak na úrovni politiky a programování, tak i na projektové úrovni.² Koncentrace koordinace ZRS do rukou MZV, existence konzultačního prostoru v rámci Rady pro ZRS a přesun implementace do ČRA prospěly i transparentnosti ZRS. Předně je třeba vyzdvihnout novou webovou stránku ČRA (www.czda.cz) a poskytování informací o probíhajících a skončených projektech. ČR i díky tomu dosáhla v hodnocení v rámci AidWatch zprávy evropské konfederace CONCORD na 6. místo ve srovnání s dalšími zeměmi EU. Přesto je potřeba transparentnost ZRS dále zlepšovat.

Na úrovni politiky a programování to znamená zejména zajistit větší zapojení partnerských zemí do celého procesu přípravy klíčových dokumentů tak, aby programovací dokumenty ZRS ČR odpovídaly jejich vlastním prioritám. S tím souvisí včasné přeložení všech materiálů do jazyka srozumitelného v partnerské zemi, zajištění účasti všech relevantních partnerů na jednáních a poskytování jednotných a ucelených informací ze strany ČRA a ZÚ o postupu identifikace témat a jejich výběru.

Na projektové úrovni dále chybí zejména včasné informování ze strany ČRA o plánu dotací. ČRA již od roku 2011 poskytuje žadatelům o dotace určitou zpětnou vazbu o jejich projektových žádostech – tj. bodové hodnocení dle jednotlivých kritérií. Ale stále chybí další informace, např. o důvodech odmítnutí žádosti. ČRA rovněž neuveřejňuje plán vyhlašování veřejných

¹ Jedná se o součet tzv. prioritních programových, prioritních projektových partnerských zemí a tzv. střednědobých priorit (v rámci programovacího období 2006–2010), resp. ostatních prioritních partnerských zemí, tzv. phase out zemí (v rámci programovacího období 2011–2017).

² Pro účely této zprávy zahrnovalo zhodnocení transparentnosti na úrovni politiky a programování přípravu a zveřejňování strategických dokumentů ZRS ČR a programů spolupráce s partnerskými zeměmi, ročních plánů a střednědobých výhledů. Úroveň projektová se zaměřila na zveřejňování informací o jednotlivých typech projektů.

zakázek s dostatečným časovým předstihem. Za rok 2010 ORS podstatně zlepšil statistického výkaznictví ZRS dle metodik OECD – zejména o multilaterální spolupráci. Nicméně stále není jasné, jaké modalitě bilaterální spolupráce používá při vykazování vůči OECD, podle jaké metodiky a jakým způsobem je možné tuto statistiku vztáhnout k Informaci o ZRS pro vládu ČR. Konečně transparentnost posílí i zveřejňování veškerých informací souvisejících s evaluacemi projektů ZRS – nejen závěrečných zpráv a doporučení vyplývajících z jejich výsledků, ale i způsob zpracování těchto výsledků do projektového cyklu a řízení ZRS.FoRS na základě analýz a závěrů obsažených v této zprávě předkládá několik následujících doporučení.

Doporučení

Směrem k Ministerstvu zahraničních věcí:

- Ve spolupráci s hlavními aktéry ZRS vytvořit a předložit ke schválení vládě strategii mnohostranné pomoci, ve které budou stanoveny zejména cíle ČR v mezinárodních organizacích a indikátory hodnocení dopadu rozvojové spolupráce realizované skrze danou organizaci.
- Usilovat o zastavení poklesu finančních prostředků určených na bilaterální spolupráci a snižování jejího poměru na celkovém objemu ZRS ČR. Dále pokračovat ve zvyšování koncentrace ZRS ČR a jejich dopadů dle teritoriálních a sektorových priorit. (Např. omezit stipendijní podporu studentům z neprioritních rozvojových zemí.)
- Nadále pokračovat v pozitivním trendu zlepšování statistického výkaznictví ZRS ČR, sjednotit metodiku statistického vykazování dle metodik DAC OECD též pro oblast bilaterální spolupráce a vyjasnit, jakým způsobem je možné statistiku o ZRS ČR poskytnutou pro DAC OECD vztáhnout k Informaci o ZRS a souběžně k Plánu ZRS a střednědobému výhledu.
- Prosadit přistoupení ČR k standardům Mezinárodní iniciativy pro transparentnost pomoci (IATI – International Aid Transparency Initiative) a učinit praktické kroky k publikování informací o ZRS dle standardů IATI.
- Zlepšovat zapojení partnerských zemí do celého procesu přípravy klíčových dokumentů ZRS ČR a všech fází projektového cyklu – včetně přeložení všech materiálů do jazyka srozumitelného v partnerské zemi, zajištění účasti partnerů na jednáních a poskytování jednotných informací.
- Vyjasnit postupy, kterými se mají zastupitelské úřady řídit při zveřejňování informací o sběru projektových námětů pro bilaterální projekty a malé lokální projekty včetně jejich hodnotících kritérií, podle kterých budou tyto náměty posuzovány.

Směrem k České rozvojové agentuře:

- Zlepšit informování o plánech dotací a výběrových řízení před začátkem daného roku a nadále zlepšovat poskytování zpětné vazby žadatelům.
- Zlepšovat publikování informací dle standardů IATI – tj. na svých webových stránkách uveřejnit např. jednotnou a ucelenou databázi všech probíhajících a uskutečněných projektů dle zemí a sektorů; organizační strukturu ČRA včetně všech kontaktů na pracovníky a jejich okruh zodpovědnosti; alespoň základní projektovou logiku u projektů apod.

Úvod

České fórum pro rozvojovou spolupráci – FoRS již čtvrtým rokem vydává neformální zprávu hodnotící českou zahraniční rozvojovou spolupráci (dále jen ZRS ČR) za uplynulý rok z pohledu nevládních neziskových organizací (NNO), též označovanou jako „Česká Aidwatch“.

Zpráva poskytuje **shrnutí zásadních změn ve fungování ZRS v roce 2010** uskutečněných v rámci transformace ZRS ČR. Předkládá přehled základních strategických dokumentů a rozdělení rolí mezi jednotlivé institucionální složky. **Zahraníční rozvojová spolupráce za rok 2010** je hodnocena z pohledu celkového objemu, podílu multilaterální a bilaterální spolupráce a vybraných modalit ZRS ČR. Teritoriální a sektorové rozložení je posuzováno zejména s ohledem na snahu zúžit zacílení ZRS ČR dle nové Konceptce ZRS ČR. Zpráva si neklade za cíl detailně analyzovat jednotlivé položky rozvojové spolupráce, nýbrž se zaměřit pouze na vybrané aspekty, které České fórum pro rozvojovou spolupráci považuje za relevantní.

Zpráva se poprvé věnuje **hodnocení transparentnosti ZRS ČR**. Problematika transparentnosti je dlouhodobě diskutována nejen v oblasti rozvojové spolupráce, ale i v jiných sférách vládních politik. ZRS ČR je součástí veřejné politiky, financované ze státního rozpočtu částkou více jak 4 mld. Kč, a proto by měla mít veřejnost – daňoví poplatníci v ČR i obyvatelé partnerských zemí – jasné, srozumitelné, konzistentní a jednoduše dostupné informace, kam a jak jsou prostředky vynakládány. Partnerským vládám i realizátorům ZRS by měla ČR zabezpečit kvalitní informace o objemu a zaměření své pomoci, a zajistit tak jejich předvídatelnost ve střednědobém horizontu.

V roce 2011 se bude konat již čtvrté Vysoké fórum o efektivnosti pomoci, na kterém by se měl zhodnotit dosavadní proces a nastavit nový rámec pro zvyšování efektivnosti pomoci. Česká republika má dobré předpoklady pro to, aby se zapojila do Mezinárodní iniciativy pro transparentnost pomoci (IATI – International Aid Transparency Initiative), vedené skupinou vlád a dalších institucí zapojených do procesu zvyšování efektivnosti pomoci. Proto tato zpráva analyzuje jednotlivé aspekty transparentnosti ZRS v souladu se standardy IATI a navrhuje možnosti dalšího zlepšení.

Výše uvedeným tématům odpovídá i členění zprávy do třech hlavních celků: institucionální nastavení ZRS ČR po transformaci, zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010 a transparentnost ZRS ČR.

Zpráva má nabídnout další podnět k zamyšlení ze stran ostatních státních i nestátních aktérů (tím je míněna vláda ČR a její ministerstva, ostatní složky státní administrativy, Parlament ČR, kraje a obce zapojené do ZRS, NNO, podnikatelské subjekty a jejich zastřešující platformy a další nestátní subjekty, ale i příslušní aktéři partnerských zemí) zabývajících se českou rozvojovou spoluprací. Věříme, že přispěje k diskusi či vyjasnění některých otázek směrem ke zvyšování efektivnosti a skutečně pozitivních dopadů české ZRS, kterými se podílí na řešení globálních problémů.

Institucionální nastavení ZRS ČR po transformaci

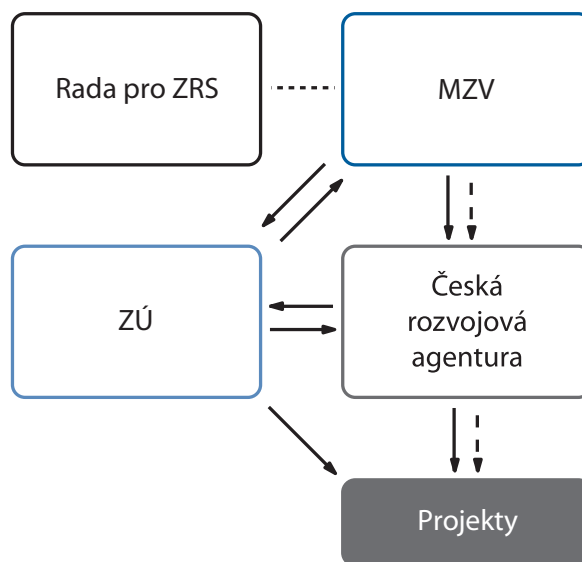

Přesně před patnácti lety se Česká republika stala členem OECD a vytvořila vládní program pro rozvojovou spolupráci³ zaměřený na více než 40 zemí světa, do jehož implementace bylo zapojeno 9 ministerstev. Tento systém se v dalších letech ukázal jako ne-transparentní a nedostatečně srozumitelný jak pro zainteresované strany v ČR, tak i partnery na mezinárodní úrovni. Vzhledem k těmto i jiným nedostatkům byla v následujících letech přijata opatření k transformaci systému ZRS. V roce 2002 vzniklo Rozvojové středisko jako poradní orgán Ministerstva zahraničních věcí. Ve stejném roce vzala vláda na vědomí Koncepti zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2002–2007,⁴ dokument nastiňující mimo jiné transformaci dosavadního systému poskytování ZRS. V roce 2007 bylo přijato usnesení vlády o transformaci systému ZRS ČR a jeho centralizaci.⁵ Institucionální transformace byla dovršena v roce 2010 přijetím zákona o rozvojové spolupráci (dále jen zákon).⁶ Ve stejném roce byla vládou přijata Konceptce ZRS na období 2010–2017,⁷ jež stanovuje nové teritoriální a sektorové priority pro uvedené období. Na přelomu roků 2010 a 2011 začaly vznikat nové programy pro prioritní země a byla revidována metodika projektového cyklu bilaterálních rozvojových projektů.

Po dokončení institucionální transformace systému se měly na řízení a implementaci ZRS ČR ideálně od roku 2010 v souladu se zákonem podílet čtyři složky státní administrativy, a to Ministerstvo zahraničních věcí ČR (MZV) jako hlavní koordinační, řídicí a kontrolní orgán, Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci (Rada pro ZRS) jako koncepční expertní mezi-resortní orgán, Česká rozvojová agentura (ČRA) jako implementační orgán ZRS a zastupitelské úřady ČR v partnerských zemích (ZÚ) jako důležitá instituce ve všech stádiích projektového cyklu. Samotné usnesení vlády k transformaci z roku 2007 předvídá systém

výjimek z této institucionální centralizace: trvalou výjimku pro ministerstva školství a zdravotnictví a dočasné výjimky v souladu s novou Konceptí ZRS. Ke dni 31. 12. 2010, kdy se počítalo s definitivním ukončením transformace, systém ZRS ČR tvoří: MZV ČR, Rada pro ZRS, ČRA, ZÚ, MŠMT (program vládních stipendií), MZd (zajištění zdravotní péče pro stipendisty), MF (program Transformační finanční a ekonomické spolupráce a příspěvky do mezinárodních finančních institucí v rámci multilaterální spolupráce), MPO (program Aid for Trade a dokončované projekty v sektoru průmyslu) a MV (sektor migrace a bezpečnost, uprchlíci na území ČR a humanitární pomoc poskytnutá na území EU a státům tvořícím Evropský hospodářský prostor).

Obrázek č. 1: Znázornění systému ZRS ČR po ukončení transformace po roce 2010

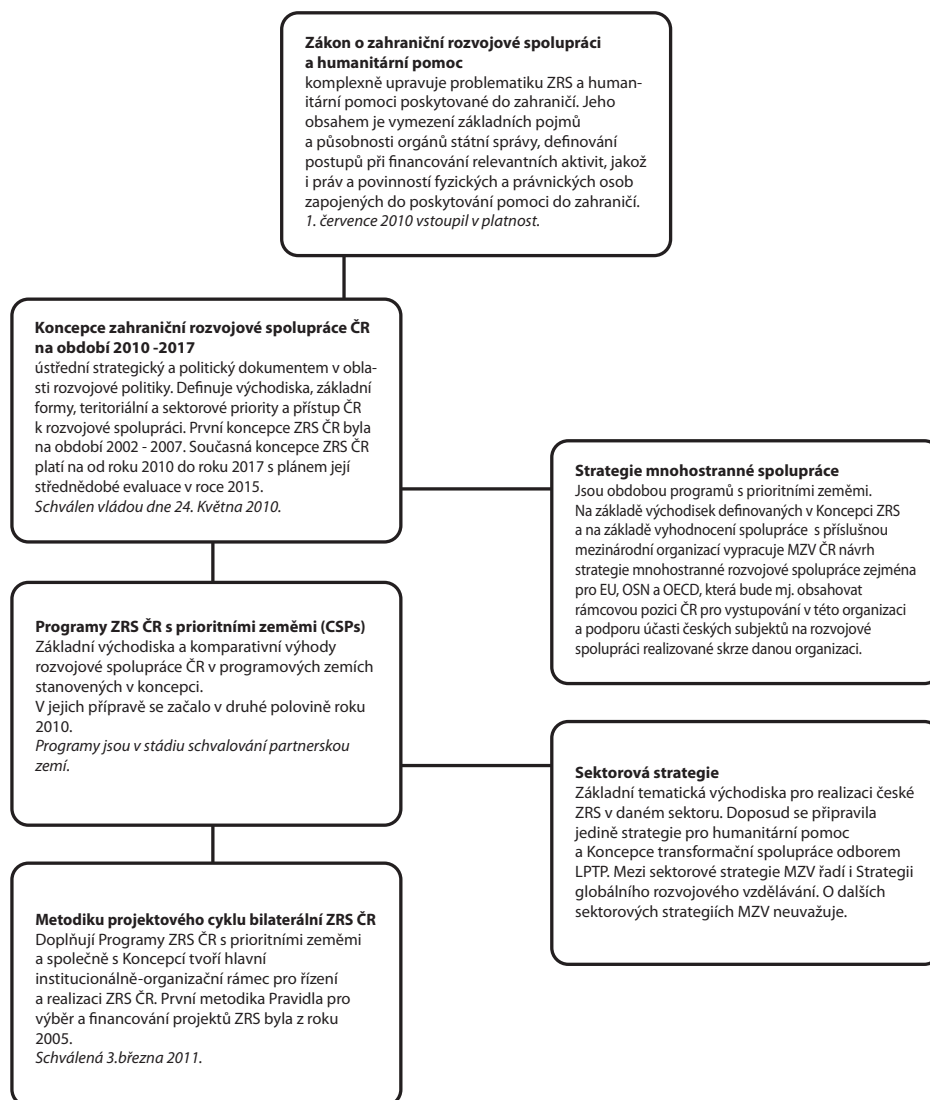

Zdroj: prezentace M. Pastvinského na Letní škole rozvojové spolupráce v Olomouci, 2010

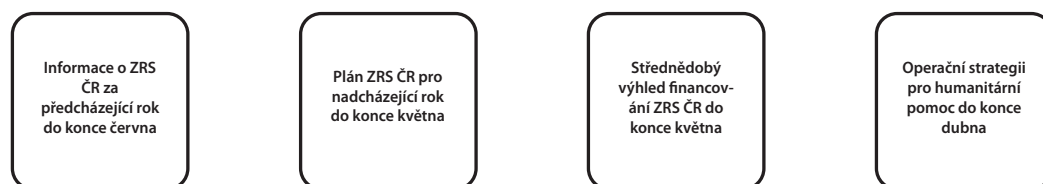
3 UV č. 153/1995 ze dne 15. března 1995 Zásady pro poskytování zahraniční pomoci
4 Konceptce byla pro svůj proreformní charakter vládou ČR pouze vzata na vědomí; tato její nižší závaznost byla později důvodem pro její pomalé, respektive pouze částečné naplňování.
5 UV č. 1070/2007 ze dne 19. září 2007 k transformaci systému ZRS ČR
6 Zákon č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci do zahraničí
7 UV č. 366/2010 ze dne 24. května 2010 Konceptce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010–2017

Ministerstvo zahraničních věcí ČR je ústřední institucí pro koncepční řízení ZRS ČR; náměstek ministra zodpovědný za ZRS ČR zároveň předsedá Radě pro ZRS. V rámci MZV je ZRS ČR rozdělena do kompetence několika odborů. Primárně je za ZRS ČR zodpovědný **odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci (ORS)**, který připravuje strategické dokumenty. V roce

Obrázek č. 2: Přehled koncepčních dokumentů v rámci ZRS ČR

MZV v každém kalendářním roce má předložit Vládě ČR následující dokumenty

Zdroj: Obrázek vytvořen na základě analýzy dokumentů a konzultací s ORS MZV (Viz Návrh na transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR a UV č. 1070/2010 ze dne 19. září 2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky.)

2010 ORS dokončil přípravu zákona a koncepce. V druhé polovině roku započal s přípravou programů s prioritními zeměmi a metodikou projektového cyklu.⁸ Dle prováděcího dokumentu k transformaci ZRS ČR by ORS měl připravit i další dva dokumenty, a to Zásady poskytování ZRS ČR a Strategii pro mnohostrannou spolupráci. MZV od přípravy zásad vzhledem k dostačujícímu obsahu koncepce a metodiky upustilo. Strategie mnohostranné pomoci je však žádoucí vzhledem k tomu, že podíl multilaterální spolupráce na celkové ZRS ČR roste. ČR by se měla zasazovat o zvýšení efektivnosti a dopadu činnosti jednotlivých mezinárodních institucí, a to v souvislosti s vloženými příspěvky (tématu strategie mnohostranné spolupráce se více věnuje další kapitola). Strategické dokumenty jsou každý rok doplněny ročním plánem, střednědobým výhledem a informacemi o ZRS za předcházející rok. Všechny dokumenty připravuje ORS ve spolupráci s dalšími aktéry ZRS ČR a do 31. 5. každého roku je předkládá Vládě ČR. Obrázek č. 2 poskytuje přehled dokumentů dle návrhu koncepčního strategického rámce ZRS dle transformace systému ZRS ČR.

ORS také administruje dotační výběrová řízení v oblasti humanitární pomoci, stipendia zahraničním studentům z rozvojových zemí v ČR a malé lokální projekty a dále působí jako sekretariát Rady pro ZRS. Nedílnou součástí působnosti ORS jsou evaluace projektů ZRS ČR, které byly v roce 2010 obnoveny provedením evaluací šesti projektů v Bosně a Hercegovině, Moldavsku a Mongolsku. Evaluace proběhly ve spolupráci s Regionálním centrem UNDP v Bratislavě, které disponuje nezbytnými zkušenostmi pro realizaci evaluací.

Současně ORS zodpovídá za přípravu pozic ČR v rozvojovém výboru OECD,⁹ průběžně sleduje mezinárodní agendu rozvojové spolupráce a připravuje stanoviska za ČR pro Radu EU a OSN. ORS také zodpovídá za sledování agendy Nástroje Evropské komise

pro rozvojovou spolupráci (DCI) a Nástroje EK pro humanitární pomoc (ECHO). Za zbývajících nástroje EK je zodpovědný **odbor politik Evropské unie (EUPO)**, který má na starosti i největší nástroj EK pro rozvojovou spolupráci Evropský rozvojový fond (EDF). **Odbor lidských práv a transformační pomoci (LPTP)**, zodpovědný za problematiku lidských práv ve světě a nástroj EK pro demokracii a lidské práva (EIDHR), má v rámci ZRS na starosti program tzv. transformační spolupráce (TRANS), pro který disponuje také vlastní Konceptí transformační politiky s objemem financí 50 mil. Kč ročně.¹⁰ Toto rozdělení kompetencí se již několikrát ukázalo jako nepříliš efektivní v přípravě pozic ČR k rozvojové politice EU. Příkladem jsou pozice ke třem zeleným knihám o budoucnosti rozvojové politiky EU. ORS připravoval pozici k rozpočtové podpoře a inkluzivnímu rozvoji a EUPO k finančním nástrojům. Vzhledem k tomu, že je současně sekretariátem Rady pro ZRS, konzultoval ORS přípravu pozic ve své gesci se všemi členy Rady a zainteresovanými aktéry. Naproti tomu stanovisko zpracovávané v gesci EUPO, který stojí spíše mimo rozvojovou komunitu, bylo připraveno výhradně uvnitř MZV, přestože se paradoxně jednalo z pohledu českých realizátorů o nejdůležitější ze všech tří knih, a tedy i pozic. Určitý nesoulad se vytváří také mezi odbory ORS a LPTP, kde ORS prosazuje transformační zkušenosti jako jednu z hlavních přidaných hodnot EU12 a snaží se ji prosadit jako tematický program do nástroje DCI,¹¹ zatímco sám program TRANS je projektově vykazován samostatně od jiných forem bilaterálních rozvojových projektů ČR. Tento rozpor nepřispívá k jednotnosti pozic ČR v EU.

Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci (Rada pro ZRS) byla zřízena v prosinci 2007¹² a své fungování započala začátkem roku 2008. Rada pro ZRS poskytuje oproti jiným zemím EU12 jedinečné možnosti pravidelných konzultací k ZRS se členy (ministerstvy) a přidruženými členy (ČRA, platformou podnikatelů, platformou NNO a Asociací krajů). Její zamýšlená role se však po třech letech fungování ukazuje jako příliš ambiciózní. Ministerstva, která již neadministrují projekty ve své gesci, o agendu ZRS postupně ztrácejí

8 Metodika projektového cyklu bilaterálních projektů ZRS ČR byla schválena vládou 8. 3. 2011. Programy pro prioritní země jsou v současnosti dokončené (až na program pro Afghánistán, který se ještě připravuje) a předávají se vládám v partnerských zemích.

9 Výbor pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

10 Dle Střednědobého výhledu financování ZRS ČR do roku 2014.

11 Viz Non-paper „Harnessing the transition experience in EU's external relations – from policy to implementation, 2011

12 Usnesením vlády č. 1439/2007 z 19. prosince 2007

zájem a Rada pro ZRS se prakticky nikdy neschází na úrovni náměstků ministrů. Zatímco Rada pro ZRS dostatečně naplňuje svou koordinační funkci ve strategickém řízení ZRS ČR, svou roli jako fórum pro zajištění koherence politik pro rozvoj zatím nenaplňuje. Přitom projednávání „nerozvojových politik“ je velmi důležité pro zamezení toho, aby jejich naplňování v praxi nepodryvalo naplňování cílů ZRS ČR. Navíc téma koherence může zvýšit zájem ostatních resortů o dění v radě.¹³

Česká rozvojová agentura jako implementační složka ZRS ČR funguje od roku 2008 a byla znovuzřízena zákonem v červenci 2010. Tato změna jí umožňuje udělovat dotace na projekty ZRS nestátním neziskovým organizacím a dalším oprávněným subjektům.¹⁴

Součástí systému ZRS ČR jsou též **zastupitelské úřady ČR**, které hrají důležitou roli v komunikaci s místními partnery, identifikaci, formulaci a monitorování projektů, jakož i při administraci malých lokálních projektů či při přidělování stipendií. Jako problematické se jeví zajištění personálních kapacit ZÚ pro rozvojovou spolupráci. ČRA prozatím nemá své stálé zástupce v partnerských zemích a v rámci ZÚ mají agendu rozvojové spolupráce na starosti obchodní radové, čímž se samotná rozvojová spolupráce stává marginalizovanou oproti obchodním zájmům. Naráží tak na pro-exportní politiku, která sleduje podstatně odlišné cíle než ZRS ČR. Kapacitu ZÚ pro ZRS doplňují v programových a některých projektových prioritních zemích lokální koordinátoři pro ZRS; jejich využití pro agendu ZRS se ale na jednotlivých ZÚ značně liší.

Celkově lze zhodnotit institucionální reformu ZRS ČR pozitivně, byly nastaveny jasné zodpovědnosti a celý systém je nyní přehlednější. Zároveň je třeba maximálně využít potenciálu jednotlivých institucí a posilovat jejich úzkou spolupráci v oblasti rozvojové politiky i koherence politik pro rozvoj.

¹³ Lebeda, P., Doležal, J., Kloubek, M.: Praktické kroky ČR ke koherenci politik pro rozvoj; zemědělský obchod a změna klimatu. Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, o. p. s., 2010

¹⁴ Dotace mohou udělovat pouze ústřední orgány státní správy nebo instituce zřízené zákonem.

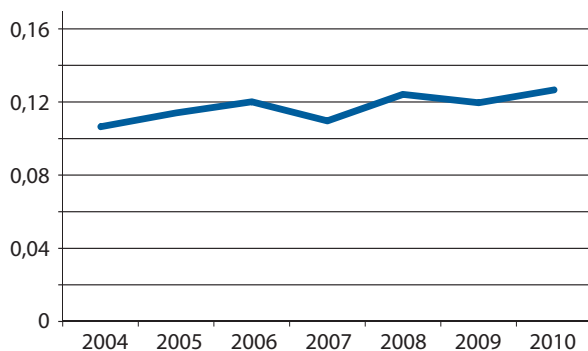
Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010

2.1 Objem a formy využití prostředků ZRS ČR

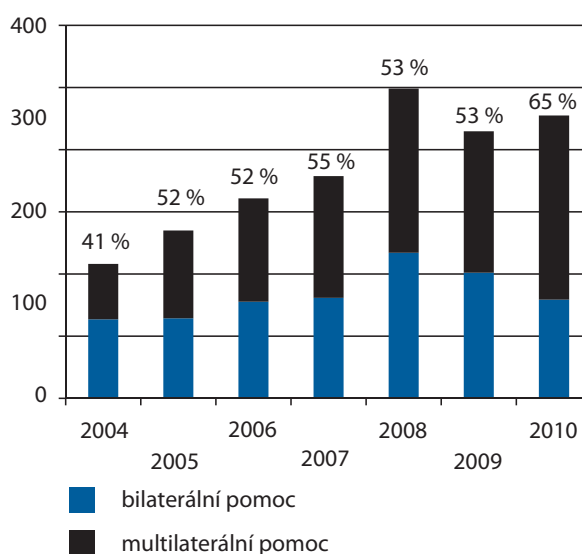
Rok 2010 představoval důležitý mezník nejen pro zahraniční rozvojovou spolupráci České republiky, ale také pro celosvětové snahy o snížení chudoby. Na tento rok si členské země EU stanovily první termín pro splnění Barcelonských závazků navyšování rozvojové pomoci.¹⁵ Česká republika v roce 2010 poskytla na rozvojovou spolupráci **4,34 mld.** Kč, což představuje necelých **0,13 %** českého hrubého národního důchodu (HND) ve stejném období. Česká republika se tak zařadila mezi členské státy EU, které nedostály svým závazkům. Vzhledem k situaci po světové ekonomické a finanční krizi je chvályhodné, že Česká republika se i tak snaží udržet alespoň stávající úroveň své rozvojové pomoci.¹⁶ Mírné zvýšení podílu rozvojové pomoci na HND je však způsobeno nárůstem multilaterální pomoci a snížením růstu HND.

Graf č. 1: Vývoj podílu ZRS ČR na HND v letech 2004–2010 (v %)

Zdroj: DAC OECD statistiky, Informace o zahraniční rozvojové spolupráci realizované v roce 2010

Graf č. 2: Podíl bilaterální a multilaterální spolupráce na celkové ZRS ČR v letech 2004–2010 (mil. USD)

Zdroj: DAC OECD statistiky, Informace o zahraniční rozvojové spolupráci realizované v roce 2010

15 Do roku 2010 se členské státy EU zavázaly navyšit objem svých ZRS na 0,51 % pro skupinu zemí EU 15, země EU 12 se měly snažit navyšit objemy ZRS na 0,17 %.

16 ČR zkrátila bilaterální rozvojové projekty o 10 % v roce 2009 a následně o 5 % počátkem roku 2010. Současně omezila dobrovolné příspěvky do multilaterálních institucí.

2.2 Bilaterální spolupráce ČR

V roce 2010 dosáhla bilaterální spolupráce 1,514 mld. Kč, což představuje nejnižší částku v posledních čtyřech letech. V rámci bilaterální spolupráce může MZV do určité míry ovlivnit přibližně 60 % výdajů (bilaterální rozvojové projekty, stipendia zahraničním studentům, PRT projekty, transformační spolupráce, humanitární pomoc, rozvojové vzdělávání a osvěta, podpora NNO, projekty mezinárodních organizací, všeobecná rozpočtová podpora a některé ostatní rozvojové aktivity).¹⁷ Ostatní položky jsou vykazovány ex post. Na rozvojové projekty bylo v roce 2010 vydáno celkem 501,5 mil. Kč, což je necelá třetina bilaterální rozvojové spolupráce.

Nezanedbatelnou součástí bilaterální spolupráce ČR jsou stipendia poskytnutá studentům z rozvojových zemí v ČR, náklady na pomoc uprchlíkům v ČR a oddlužení. Podle metodik OECD je za určitých podmínek možné tyto formy zahrnout do vykazování bilaterální ODA a dárcovské země, včetně ČR, toho hojně využívají, ačkoliv je přímý přínos takové pomoci pro znevýhodněné komunity v partnerských rozvojových zemích velmi diskutabilní. Proto tyto druhy pomoci FoRS společně s dalšími platformami nevládních neziskových organizací sdružených v evropské konfederaci rozvojových organizací CONCORD řadí mezi tzv. **zveličenou pomoc**.¹⁸ I v roce 2010 představovala značnou část dvoustranné pomoci ZRS ČR – 25 %¹⁹ (což odpovídá cca 8 % celkového objemu ZRS ČR), přičemž většinu tvořily zejména náklady na stipendia pro studenty z rozvojových zemí a na uprchlíky v ČR. ČR v roce 2010 nevykázala žádné oddlužení rozvojovým zemím a ani další výhledově do roku

2014 neplánuje. Nicméně do budoucna si ČR nechává prostor pro možné oddlužení Súdánu, Kuby, nebo zemí bývalé SFRJ.²⁰ ČR zatím neprojevila dostatek politické vůle dobrovolně upustit od zahrnování těchto forem spolupráce do bilaterální ZRS.

Zastupitelské úřady realizují část bilaterální ZRS ČR přes program **malé lokální projekty** (MLP). Ten umožňuje ZÚ poskytovat rozvojovou spolupráci do zemí ve své působnosti, tj. i do zemí, které nepatří mezi prioritní země ZRS. Z důvodu nutnosti monitorovat projekty ovšem nejsou MLP obvykle realizovány v zemích, kde ZÚ přímo nesídlí. Schvalování témat navržených ZÚ má na starosti hodnotící komise na MZV. V posledních letech probíhá na teritoriálních odborech MZV předvýběr neprioritních zemí ZRS, které budou v následujícím roce způsobilé získat MLP. Na implementaci a konečné hodnocení realizovaných projektů dohlíží samotný zastupitelský úřad. V roce 2010 bylo přes MLP podpořeno 65 projektů zejména lokálních neziskových organizací ve výši **18,6 mil. Kč**. Malým lokálním projektům se věnuje též kapitola o transparentnosti.

MZV podporuje zapojení českých subjektů jako realizátorů projektů financovaných prostřednictvím finančních nástrojů EU a dalších institucí. České NNO, které získají grant Evropské komise, musí zajistit spolufinancování ve výši až 25 % z celkového rozpočtu projektu, zatímco české firmy v rámci veřejných zakázek získávají od EK 100 %. MZV proto po vzoru EU15 zavedlo program tzv. **trilaterální spolupráce**, ve kterém české NNO a další oprávněné subjekty mohou žádat o prostředky na spolufinancování projektů, na které obdržely finance z EK nebo jiných institucí. ČR se tak stala průkopníkem mezi dalšími zeměmi EU12. Například v letech 2007–2010 MZV poskytlo celkem **61,5 mil. Kč** na trilaterální spolupráci, což pomohlo českým NNO získat prostředky z finančních instrumentů EK v hodnotě **10,6 mil. EUR**. Vzrůstající úspěšnost českých NNO však naráží na nedostatečně navyšovaný objem prostředků v programu trilaterální spolupráce. Přitom trilaterální spolupráce rovněž

17 Vypočítáno dle Tabulky č. 10: Výdaje na dvoustrannou rozvojovou spolupráci České republiky v roce 2010 dle modalit pomoci v Informaci o ZRS za rok 2010.

18 Zveličená nebo jinak řečeno „nafouknutá“ pomoc – anglický termín „inflated aid“ – představuje takové položky rozvojové spolupráce, které nepřinášejí nové finanční zdroje ani přímý rozvojový efekt pro rozvojové země. Dárcovské země si jimi „vylepšují“ své statistiky ODA. Mezi položky zveličené pomoci patří odpouštění dluhu, náklady na studenty z rozvojových zemí (vč. zajištění jejich zdravotní péče) a náklady na pomoc uprchlíkům v zemi dárce.

19 Propočteno dle statistik Informace o zahraniční rozvojové spolupráci realizované v roce 2010

20 Dle Plánu zahraniční rozvojové spolupráce na rok 2012.

Tabulka č. 1: Porovnání úspěšností českých subjektů ve finančních instrumentech EK v oblasti rozvojové spolupráce v období 2007–2010

Typ financování a subjektu čerpajícího z finančních instrumentů EK v oblasti rozvojové spolupráce	Veřejné zakázky (český podnikatelský sektor)	Granty (český neziskový sektor)
Celkový počet úspěšných žádostí za období 2007–2010	97	31
Průměrný počet úspěšných žádostí za rok	24,25	7,8
Celková suma získaná z EK pro české subjekty v roli hlavních řešitelů v tis. EUR za období 2007–2010	24 920	21 443
Průměr na veřejnou zakázku/grant v tis. EUR	257	692
Celková suma spolufinancování za období 2007–2010 v tis. EUR	0	3 035
Průměrná výše spolufinancování na veřejnou zakázku /grant v tis. EUR	-	107

Zdroj: DG DevCo (byvalý EuropeAid), 2011

napomáhá posílit kapacity českých subjektů a realizovat velké mezinárodní projekty za účasti ČR. Účast českých subjektů na realizaci projektů financovaných skrz multilaterální spolupráci tedy přispívá k výraznému multiplikačnímu efektu nejen vynaložených prostředků.

Tabulka č. 1 doplňuje informaci o údaje, ze kterých vyplývá, že ač je objem prostředků, které získaly české NNO a české firmy, obdobný, české NNO jsou úspěšnější co do průměrné výše získaných prostředků na jeden projekt.²¹

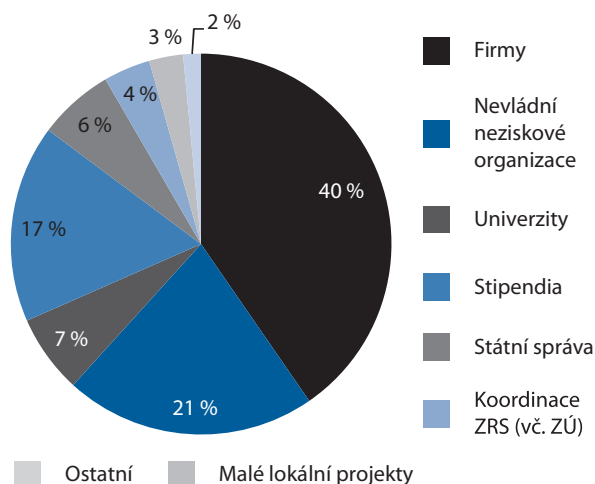
Na implementaci bilaterálních projektů ZRS se různou mírou podílel státní, soukromý, neziskový i akademický sektor. Z grafu č. 3 vyplývá, že **největší podíl** financí v roce 2010 získal **sektor soukromý**, což je způsobeno mimo jiné i typem projektů (zejména rozvoj infrastruktury).

Pro doplnění grafu č. 2 je v tabulce č. 2 uvedeno **pět největších příjemců finančních prostředků** z řad podnikatelského sektoru i neziskových organizací.

Česká republika se v oblasti bilaterální spolupráce netají podporou českých podnikatelských subjektů a **vytvářením komerční návaznosti aktivit ZRS ČR**. MZV zřídilo speciální pracovní pozici na Stálém zastoupení ČR, která má sledovat vypisování veřejných

zakázek a podporovat následné zapojování českých podnikatelských subjektů. Náměstek Tomáš Dub při příležitosti porady ekonomických diplomatů ČR dne 29. června 2011 k tomu otevřeně řekl: „*Prostředky, kapacity i vybavení, které cestou rozvojové spolupráci nezištně předáváme, nám otvírají dveře nejen v politických kruzích, ale zejména ukazují, co může Česká republika nabízet následně i na komerční bázi. ... Věřím, že v nejbližším období proto i vaší zásluhou dojde ke zlepšení vizibility české rozvojové spolupráce v zemích, kde pobýváte, a ke zvýšení návaznosti komerčních aktivit*

Graf č. 3: Podíl realizátorů na bilaterálních rozvojových projektech ZRS ČR v roce 2010

Zdroj: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2010, vlastní propočty dle přílohy č. 2

²¹ Bližší informace o zapojení českých subjektů do finančních nástrojů EK určených na rozvojovou spolupráci najdete v publikaci FoRS „Zapojení členských a pozorovatelských organizací FoRS do finančních nástrojů EK určených na rozvojovou spolupráci“.

na naše rozvojové projekty i většímu využití potenciálu, které pro naše subjekty představují evropské finanční instrumenty“. Taková podpora je z ekonomického pohledu srozumitelná. Nicméně by měla být spíše jedním ze sekundárních (a tedy necílených) výsledků rozvojové spolupráce, kde primárním cílem by vždy mělo být zvolení nejvhodnějšího a nejúspěšnějšího řešení pro příjemce rozvojové intervence i pro

českého daňového poplatníka, který má jako dárců zájem na co největším rozvojovém dopadu českých rozvojových projektů financovaných z veřejných rozpočtů. Pro naplňování cílů proexportní politiky by měly být využívány jiné cesty než přes zahraniční rozvojovou spolupráci.

Tabulka č. 2: Největší realizátoři bilaterálních rozvojových projektů ZRS ČR v roce 2010

Název firmy	Finanční prostředky ze ZRS ČR v mil. Kč	Název neziskové organizace	Finanční prostředky ze ZRS ČR v mil. Kč
Geotest Brno	26	Charita ČR	38
Aquatest	23,1	Člověk v tísni	32,9
Dekonta	22,7	Svět jako domov	14,7
GET Praha	21,6	ADRA	11,3
ZAT	18	Arcidiecézní charita Praha	8,6

Zdroj: Vlastní propočty dle přílohy č. 2 Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2010. Tato příloha neobsahuje projekty humanitární pomoci a programu TRANS.

2.3 Multilaterální spolupráce ČR

Objem **multilaterální spolupráce** v roce 2010 dosáhl **2,828 mld. Kč**, a tím dosáhl absolutně i relativně nejvyšší úrovně od vstupu ČR do EU v roce 2004. Z přibližně 75 % je přitom tvořen vypočtenou částí povinného příspěvku ČR do EU, která je určena na rozvojeovou spolupráci EU. Od roku 2011 ČR začne také přispívat do Evropského rozvojového fondu (EDF). Vzhledem k tomu, že objem bilaterální spolupráce nevykazuje stejně rostoucí tendenci, se dá předpokládat, že se podíl multilaterální spolupráce bude i nadále zvětšovat. ČR, která doposud dávala větší důraz na podporu bilaterální spolupráce, kterou mohla lépe ovlivnit co do zaměření i dopadu, se tak zařadí mezi ostatní členské státy EU12, jejichž pomoc tvoří zejména příspěvek do EU určený na rozvojeovou spolupráci.

V souvislosti s převahou multilaterální spolupráce v ZRS ČR se projevuje naléhavá potřeba vypracovat a uvést v praxi **strategii mnohostranné spolupráce**, která by stanovila cíle rozvojeové politiky ČR v mezinárodních organizacích. ORS zahájil přípravu strategie v září 2011. Bez stanovení priorit pro jednotlivé mezinárodní instituce však ČR může stěžejně ovlivnit a sledovat dopady svých finančních příspěvků vynaložených skrze multilaterální spolupráci na řešení rozvojeových problémů.²² Efektivnost multilaterální spolupráce s mezinárodními institucemi včetně EU by měla být průběžně hodnocena především dle dopadů, které má daná mezinárodní organizace na snižování chudoby ve světě a řešení dalších rozvojeových problémů.

Tabulka č. 3: Porovnání poměru bilaterální a multilaterální spolupráce na celkové ZRS jednotlivých zemí Visegrádské čtyřky

	2009		2010	
	Bilaterální/multilaterální spolupráce v %	Celkový objem ZRS v tis. USD	Bilaterální/multilaterální spolupráce v %	Celkový objem ZRS v tis. USD
Česká republika	47/53	214,72	35/65	227,562
Maďarsko	25/75	116,92	25/75	112,62
Polsko	24,5/75,5	374,67	25,5/74,5	377,89
Slovensko	26/74	75,39	27/73	73,71
DAC země celkově	71/29	11 9782,33	70/30	12 8728,34

Zdroj: DAC OECD statistiky (Statistiky zemí Visegrádské čtyřky za rok 2010 byly v době psaní zprávy předběžné. Finální statistiky se zveřejňují v prosinci roku 2011.)

²² Působení ČR jako i ostatních států Visegrádské čtyřky FoRS zma-
poval v dokumentu „Development Cooperation of the Visegrad
Group in the Context of the European Union“.

2.4 Teritoriální zaměření ZRS ČR

V roce 2007 proběhlo zvláštní hodnocení ZRS ČR Výborem pro rozvojovou pomoc OECD,²³ který doporučil ČR snížit počet partnerských zemí, a tím zvýšit dopad rozvojové spolupráce. O snížení počtu partnerských zemí se ČR snažila v nové Koncepci ZRS ČR na období 2010–2017, ve které bylo definováno 5 prioritních zemí s programem spolupráce (programové země) a 5 prioritních zemí bez programu spolupráce (projektové země). Dále ČR ve své ZRS dočasně ponechala 4 země, v nichž bude pokračovat spolupráce v jiném rozsahu a zaměření než v předchozím programovém období (tzv. phase out země, které jsou dle koncepce součástí projektových zemí). Tabulka č. 4 poskytuje porovnání počtu partnerských zemí v období 2006–2010, ve kterém byl celkový počet partnerských zemí 14, a v období 2011–2017, ve kterém je taktéž počet partnerských zemí 14.

Partnerským zemím (včetně skupiny phase out zemí) bylo v roce 2010 poskytnuto 884,5 mil. Kč,²⁴ což představuje jen 58 % financí alokovaných na bilaterální spolupráci. Pokud bychom z bilaterální pomoci odečetli položku humanitární pomoci – jelikož není možno ovlivnit její teritoriální směřování – představoval podíl prioritních zemí 64 %. Pomoc Afghánistánu, největšímu příjemci české bilaterální pomoci, představovala 17 % všech nákladů na bilaterální pomoc a téměř třetinu pomoci poskytnuté partnerským zemím ZRS dle teritoriálních priorit. Je ovšem

nutno dodat, že v rámci kalkulované bilaterální spolupráce jsou zahrnuty všechny finanční příspěvky započitatelné do ZRS, tudíž i takové, které nejsou v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí (např. finance krajů, vysokých škol, atd.) a jejich teritoriální směřování tak nemůže MZV ovlivnit.

Ačkoli se dlouhodobě všechny prioritní země umísťují do 15. místa na seznamu největších příjemců ZRS, objevují se zde i země, které nejsou v rámci ZRS ČR definovány jako prioritní pro rozvojovou ani transformační spolupráci – v roce 2010 to byly Pákistán a Haiti. Stojí za tím skutečnost, že těmto zemím byla v roce 2010 poskytnuta humanitární pomoc na řešení okamžité humanitární krize po přírodních katastrofách. Etiopie, která je od roku 2010 jedinou zemí Subsaharské Afriky na seznamu prioritních zemí ZRS, se umísťuje až na 15. místě na seznamu největších příjemců ZRS.

Novým nástrojem ZRS ČR se v roce 2010 stala **rozpočtová podpora**, ačkoliv se v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017 uvádí, že ČR upřednostňuje jiné formy pomoci. Rozpočtová podpora existuje ve dvou podobách, všeobecné a sektorové. V prvním případě se jedná o poskytování finančních prostředků do státního rozpočtu partnerské země bez bližší specifikace jejich využití. V případě druhém je rozpočtová podpora zaměřena pouze

Tabulka č. 4: Porovnání teritoriálních priorit v období 2006–2010 a 2011–2017

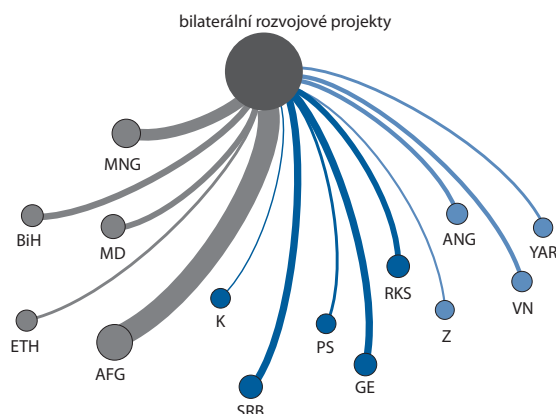
Teritoriální priority na období 2006–2010		Teritoriální priority na období 2011–2017	
Programové země (8)	Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko, Vietnam, Zambie	Programové země (5)	Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko
Střednědobé prioritní země (2)	Afghánistán, Irák	Projektové země (5)	Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinské autonomní území, Srbsko
Projektové země (4)	Kambodža, Palestinské autonomní území, Kosovo, Etiopie	Phase out země (4)	Angola, Jemen, Vietnam, Zambie
<i>Celkový počet partnerských zemí: 14</i>		<i>Celkový počet partnerských zemí: 14</i>	

Zdroj: Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017, Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU z roku 2004

23 Viz doporučení OECD DAC v rámci „Special Review of the Czech Republic“

24 Dle Informace o ZRS za rok 2010.

Graf č. 4: Zobrazení finančních toků do partnerských prioritních zemí ZRS ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat dostupných z Informace o zahraniční rozvojové spolupráci realizované v roce 2010

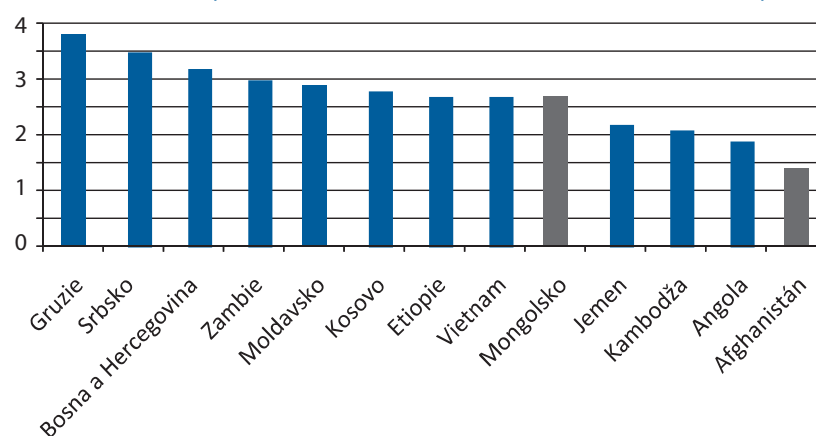
na určitý sektor hospodářství partnerské země, např. vzdělávání či zdravotnictví. Je důležité mít na paměti, že rozpočtová podpora není vhodným nástrojem pro všechny státy a situace a měla by být poskytována v souladu s kritérii sledujícími dobrou správu věcí veřejných a míru korupce. ČR poskytla v roce 2010 rozpočtovou podporu Mongolsku ve výši 7 mil. Kč jako všeobecnou a Afghánistánu ve výši 8 mil. Kč jako sektorovou. Podle indexu vnímání korupce,²⁵ který každoročně publikuje organizace Transparency International, se však Afghánistán umísťuje až na 176. místě z celkem 178 posuzovaných zemí a patří mezi státy s vůbec nejvyšší mírou korupce na světě. Mongolsko je na 116. místě. V porovnání indexu vnímání korupce u prioritních zemí ZRS ČR je Afghánistán na posledním místě

a Mongolsko jen o čtyři místa výše (viz graf č. 5). V současné koncepci je řádná správa věcí veřejných uvedena jako průřezové téma při výběru partnerských zemí. Z toho lze dovodit závěr, že těmto zemím by měla být v rámci ZRS ČR poskytována jiná forma rozvojové spolupráce než rozpočtová podpora.

Dle statistik DAC OECD Česká republika v roce 2010 poskytla prostředky na rozvojovou spolupráci více než 100 partnerským zemím. K takto vysokému číslu se došlo tím, že do partnerských zemí byly započítávány i země, ze kterých pocházejí studenti podporovaní v rámci programu vládních stipendií v ČR. V roce 2010 na českých vysokých školách v rámci programu vládních stipendií studovalo 590 studentů ze 76 zemí, přičemž studenti z prioritních zemí (včetně phase out) představovali jen 42 %. Polovina partnerských zemí tedy ve sledovaném roce obdržela méně než 4 mil. Kč.

Lze dojít k závěru, že cíl zefektivnit rozvojovou spolupráci a zvýšit tak její dopad se tedy prostřednictvím plánovaného zúžení teritoriálního zacílení rozvojové spolupráce v nové koncepci zatím nepodařilo naplnit.

Graf č. 5: Partnerské (prioritní) země ZRS ČR seřazené dle Indexu vnímání korupce

Zdroj: Transparency International, CPI 2010

²⁵ Index vnímání korupce dosahuje hodnot 0–10, kde 0 vyjadřuje nejvyšší a 10 minimální míru korupce. V roce 2010 dosáhly nejvyššího hodnocení Dánsko, Nový Zéland, Singapur (9,3 bodů), nejnižšího Somálsko (1,1 bodů), Myanmar (Barma) a Afghánistán (1,4 bodů). Palestinská autonomní území nejsou hodnocena.

2.5 Sektorové zaměření ZRS ČR

Přijetí Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017 v roce 2010 znamenalo i posun v oblasti sektorového zaměření, a to v několika ohledech. Koncepce definovala pět základních sektorů (viz tabulka č. 5) a tři průřezové sektory – 1. řádná (demokratická) správa věcí veřejných, 2. šetrnost k životnímu prostředí a klimatu a 3. dodržování základních lidských, ekonomických, sociálních a pracovních práv příjemců projektů, včetně rovnosti mužů a žen – gender. Na základě doporučení DAC OECD měl tento krok opět přispět k větší koncentraci bilaterální rozvojové pomoci, a tím ke zvýšení jejích dopadů v partnerských zemích.

Od roku 2004 se MZV snaží vykazovat statistiky ZRS dle metodiky DAC OECD, v některých materiálech pro vládu však i nadále používá vykazování sektorového zaměření dle resortů. Poprvé byly metody

vykazování sjednoceny v dokumentu Informace o ZRS za rok 2010 a rovněž v Plánu ZRS na rok 2012, kde je uvedeno srovnání původních sektorů s “novými” sektory dle DAC OECD. Jak ukazuje tabulka č. 5, použitím metodiky členění sektorů dle DAC OECD ČR nesnížila počet svých sektorů, nýbrž jej naopak navýšila na 11. Nejvíce to lze ilustrovat na programových zemích. Dle Kodexu chování o komplementaritě a dělbě práce mezi dárci EU²⁶ se mají dárci EU, mezi které patří i ČR, soustředit na dva sektory v programových zemích. Dle nové metodologie se ovšem ČR v rámci jedné partnerské země zaměřuje na minimálně 7 až 10 sektorů (viz tabulka č. 6). Zúžit počet sektorů natolik, aby odpovídal i sledování dle metodiky DAC OECD, a posílit tak efektivnost a dopad ZRS se tedy v nové koncepci zatím rovněž nezdařilo naplnit.

Tabulka č. 5: Porovnání sektorového zaměření ZRS ČR v období 2006–2010 a 2010–2017

Prioritní sektory dle Zásad na období 2006–2010	Prioritní sektory dle Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017	Prioritní sektory dle terminologie DAC OECD
		Zásobování vodou a sanitace
Životní prostředí	Životní prostředí	Obecná ochrana životního prostředí
		Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení
Sociální rozvoj	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Ostatní sociální infrastruktura a služby
Vzdělávání		Vzdělávání
Zdravotnictví		Zdravotnictví
		Státní správa a občanská společnost
Migrace a dobrá správa věcí veřejných	Podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace	Výroba a dodávka energie
		Obchod a další služby
Hospodářská infrastruktura	Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)	Průmysl, těžba surovin a stavebnictví
Zemědělství	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov
<i>Celkový počet sektorů: 7</i>	<i>Celkový počet sektorů: 5</i>	<i>Celkový počet sektorů: 11</i>

Zdroj: Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU z roku 2004, Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017, Plán ZRS ČR na rok 2012

26 Viz EU: Code of Conduct on Complementarity and the Division of Labour in Development Policy

Tabulka č. 6: Porovnání sektorového zaměření v nových programových zemích ZRS ČR dle staré metodiky a metodiky DAC OECD

Prioritní sektory dle Zásad na období 2006–2010	Sektory dle Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017	Prioritní sektory dle terminologie DAC OECD	Výsledný počet sektorů dle DAC OECD
Afgánistán	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	7
	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov	
	Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)	Výroba a dodávka energie Obchod a další služby Průmysl, těžba surovin a stavebnictví	
Bosna a Hercegovina	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	10
	Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)	Výroba a dodávka energie Obchod a další služby Průmysl, těžba surovin a stavebnictví	
	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Vzdělávání Zdravotnictví Ostatní sociální infrastruktura a služby	
	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov	
Etiopie	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	7
	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Vzdělávání Zdravotnictví Ostatní sociální infrastruktura a služby	
	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov	
Moldavsko	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	7
	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Vzdělávání Zdravotnictví Ostatní sociální infrastruktura a služby	
	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov	
	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	
Mongolsko	Životní prostředí	Zásobování vodou a sanitace Obecná ochrana životního prostředí Prevence katastrof a připravenosti na jejich řešení	10
	Zemědělství	Zemědělství, lesnictví a rybolov	
	Sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)	Vzdělávání Zdravotnictví Ostatní sociální infrastruktura a služby	
	Ekonomický rozvoj (včetně energetiky)	Výroba a dodávka energie Obchod a další služby Průmysl, těžba surovin a stavebnictví	

Zdroj: Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU z roku 2004, Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017, Plán ZRS ČR na rok 2012

Transparentnost zahraniční rozvojové spolupráce ČR

„Česká rozvojová politika je transparentní, je otevřena veřejné diskuzi, která zahrnuje další státní instituce, nestátní neziskové organizace, podnikatelskou sféru, akademickou obec a další zainteresované subjekty“ jak tvrdí publikace MZV o ZRS ČR v roce 2010.²⁷ Poslední část této zprávy se zaměří na zhodnocení transparentnosti systému ZRS ČR z pohledu NNO sdružených ve FoRS, a tím naváže na letošní CONCORD Aid-Watch zprávu publikovanou v květnu 2011.²⁸

O problematice transparentnosti se dlouhodobě diskutuje nejen v oblasti rozvojové spolupráce, ale i v jiných sférách vládních politik. Po celém světě jsou rozvíjeny iniciativy na zvýšení transparentnosti. Jako příklad lze uvést politiku transparentnosti Evropské centrální banky, která ji definuje jako „poskytování veškeré příslušné informace veřejnosti a trhům o své strategii, závěrech, rozhodnutích týkajících se její politiky i o svých postupech. Tyto informace jsou poskytovány včas a otevřeným a jednoznačným způsobem“.²⁹ V oblasti rozvojové spolupráce se o transparentnosti diskutuje zejména od roku 2005, kdy byla přijata Pařížská deklarace efektivnosti pomoci, na kterou navazoval Akční program z Akkry (AAA) v roce 2008. V programu AAA je transparentnosti věnován článek 26: „Od této chvíle budou dárci poskytovat úplné a aktuální informace o ročních závazcích a skutečném čerpání tak, aby rozvojové země mohly přesně sledovat všechny toky pomoci v jejich rozpočtu a účetních systémech.“ ČR se k tomuto článku vyjádřila už hned po přijetí AAA v dokumentu „Follow on the Accra Agenda for Action“, kde uvádí, že zvyšuje své kapacity ve statistickém vykazování, publikuje plány i přehledy ex post a současně publikuje i své tříleté plány spolu s rozpočtovým výhledem.

V roce 2011 se bude konat již čtvrté Vysoké fórum o efektivnosti pomoci, na kterém by se měla zhodnotit samotná Pařížská deklarace a nastavit nový rámec pro zvyšování efektivnosti pomoci. Transparentnost se stává jednou z klíčových podmínek pro zvyšování

kvality a dopadů pomoci. Dle britské organizace Publish What You Fund³⁰ mají z transparentnosti prospěch zejména čtyři skupiny aktérů ZRS:

- a) dárci a jejich agentury, kteří tak mohou zlepšit využití alokovaných finančních prostředků a zkoordinovat své aktivity s ostatními dárci v partnerské zemi;
- b) občané dárcovských zemí a jejich zástupci lépe porozumějí významu rozvojové spolupráce, což jim umožní aktivně se zapojit;
- c) partnerské země budou informovány o záměrech dárců a o výši prostředků investovaných v jejich zemi, mohou tak lépe plánovat investice do jednotlivých sektorů;
- d) občané partnerských zemí a jejich zástupci se mohou sledováním toků financí od dárců snažit o snížení korupce v jejich zemích.

Pro zajištění přístupu k informacím všech čtyř skupin je potřebné, aby informace byly srozumitelné, dostupné, porovnatelné a včas publikované. Od zasedání třetího Vysokého fóra pro efektivnost pomoci v Akkře v roce 2008 se této problematice věnuje skupina dárců, partnerských zemí a NNO názvem rámci Mezinárodní iniciativy pro transparentnost pomoci (IATI – International Aid Transparency Initiative). IATI není další statistickou databází, jakou disponuje například DAC OECD, pouze nabízí standardy pro publikování informací o rozvojové spolupráci, na kterých se shodlo 18 dárcovských zemí v únoru 2011. Další signatáři z řad partnerských zemí a občanské společnosti se k IATI postupně přidávají. Česká republika má po ukončení procesu transformace dobré předpoklady pro to, aby se stala dalším signatářem IATI. V rámci analýzy letošní zprávy AidWatch platformy CONCORD³¹ byla ČR vyhodnocena na šestém místě ze všech členských států EU v oblasti transparentnosti, která byla posuzovaná dle typů informací poskytovaných dle standardů IATI. Česká republika není signatářem IATI, ale jak vyplývá z AidWatch CONCORD, nemá daleko k vylepšení svého systému tak, aby začala plně vykazovat dle standardů IATI.

27 Tímto tvrzením začíná kapitola sedmá „Transparentnost zahraniční rozvojové spolupráce České republiky“ v publikaci Ministerstva zahraničních věcí Česká republika pomáhá: Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2010.

28 CONCORD „Challenging self-interest: Getting EU aid fit for the fight against poverty“

29 Evropská centrální banka, definice transparentnosti

30 Publish What You Fund: Briefing Paper 1: Why Aid Transparency Matters, and the Global Movement for Aid Transparency

31 Viz zvláštní webové stránky CONCORD věnované srovnávání zemí EU v oblasti rozvojové spolupráce, dostupné na <http://aidwatch.concordeurope.org/>

3

Následující podkapitoly hodnotí nejen vykazování pomoci, ale také zveřejňování dokumentů a zahrnování jednotlivých aktérů do jejich příprav. Systém ZRS ČR byl analyzován na dvou úrovních: 1. politická a programová úroveň zahrnovala přípravu

a zveřejňování strategických dokumentů ZRS ČR a programů spolupráce s partnerskými zeměmi, ročních plánů a střednědobých výhledů; 2. projektová úroveň se zaměřila na zveřejňování informací o jednotlivých typech projektů.

3.1 Transparentnost ZRS ČR na politické a programové úrovni

Od zahájení transformace ZRS ČR roku 2007 MZV začalo přípravu několika strategických dokumentů. Na jejich přípravě se podílela Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci, která vznikla počátkem roku 2008, resp. její pracovní skupiny. Prvními z dokumentů byly dlouho připravovaný **Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci** a **Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce**. Proces přípravy se dá hodnotit jako inkusivní, neboť v rámci Rady pro ZRS mohly jak resorty, tak platforma NNO a platforma podnikatelů průběžně poskytovat své připomínky. O konečném znění zákona diskutovaly zahraničními výbory obou komor PČR, přičemž české NNO byly přizvány na jejich zasedání a využily možnost přednést svá stanoviska. Diskuzi o koncepci do zahraničního výboru PSP ČR přinesly samotné neziskové organizace zastoupené ve FoRS a pod záštitou předsedy výboru zorganizovaly kulatý stůl, na kterém přednesly svoji vizi budoucí koncepce pod názvem „Jakou chceme zahraniční rozvojovou spolupráci“. Pracovní skupina Rady pro ZRS připravila konečný návrh koncepce, který dle dodatečných konzultací pozměnilo samotné MZV, když mezi programové země zařadilo Afghánistán a mezi projektové země Srbsko.

Po schválení koncepce MZV přistoupilo k přípravě **programů spolupráce s partnerskými zeměmi**. Celý proces příprav proběhl ve třech fázích: 1. Základem příprav byla tzv. programovací mise, jejíž zástupci se v prioritní zemi setkali se strategickými partnery a navštívili probíhající projekty ZRS ČR. 2. MZV zorganizovalo v ČR kulatý stůl k dané zemi, na kterém byla jednotlivými českými aktéry zhodnocena dosavadní spolupráce a výhled do budoucna. 3. Následovala příprava návrhu samotného programu, který byl připomínkován členy Rady. Hlavní výtkou v celém procesu bylo nezahrnutí všech relevantních aktérů

z programových zemí do přípravy programů. Návrhy byly psány výhradně v českém jazyce, což znemožnilo spoluúčast ministerstev partnerských zemí a dalších aktérů na jejich tvorbě a připomínkování. Také se kulatých stolů nezúčastnili žádní zástupci příslušných partnerských zemí. Těm byl návrh programu poskytnut až v konečné fázi ke schválení a podpisu. Některé partnerské země si proto vyhradily možnost dodatečně připomínkovat anglické znění programu a sladit své priority s navrhovanými prioritami programů.

Dalšími dokumenty s významem nejen pro české aktéry, ale i pro aktéry v partnerských zemích, jsou **Plán ZRS** na následující rok a **Střednědobý výhled**. MZV oba materiály předkládá Vládě ČR ke konci května každého roku. Tyto dokumenty jsou jedním z hlavních nástrojů ZRS ČR pro předvídatelnost pomoci jak pro partnerské země, tak i pro české aktéry. Ačkoli ČR udělala v posledních letech v oblasti předvídatelnosti objemu rozvojové spolupráce velký pokrok, pro některé z partnerských zemí bylo v roce 2010 čerpáno mnohem více či naopak méně prostředků, než bylo předvídáno v ročním plánu ZRS (viz tabulka č. 7). Hlavním nedostatkem přípravy obou dokumentů dále zůstává, že nejsou připravovány primárně dle potřeb partnerů. Partnerské země by měly hrát klíčovou roli již v procesu přípravy plánu a nejen plánovat své aktivity na následující rok dle jim předloženého a již schváleného plánu. V každém případě je třeba metodiku výpočtu sjednotit s Informacemi o ZRS (viz níže) za předchozí rok a poskytnout Radě pro ZRS současně jak informace o ZRS tak plán a střednědobý výhled. Protože se skutečně čerpání často od plánu výrazně liší, je velmi nápomocné uvádět skutečně vynaložené prostředky za předchozí rok do příslušných tabulek plánu a střednědobého

výhledu. Plány nejsou publikovány v jazyce přijímající země ani v anglickém jazyce, aby byly snáze dostupné partnerským zemím. MZV současně nezveřejňuje textové části dokumentů a na svých internetových stránkách publikuje pouze tabulkovou přílohu Plánu a Střednědobého výhledu.

Dokument, který podává souhrnný přehled o využitých prostředcích za předešlý rok, je Informace o ZRS realizované v daném roce. Jak už bylo dříve zmíněno, ČR poprvé sjednotila metodiku vykazování rozvojové spolupráce, a to v dokumentech Informace o ZRS za rok 2010 a v Plánu ZRS na rok 2012. Ačkoli bylo sjednocení důležitým krokem pro zvýšení transparentnosti české ZRS, materiály vykazují několik nedostatků. Příloha 2 dokumentu Informace o ZRS za rok 2010 obsahuje odlišný seznam sektorů než samotná zpráva. Není proto možné přesně určit, které konkrétní projekty a ve kterých zemích byly v daném sektoru realizovány (například Příloha 2 obsahuje kategorii „podpora NNO“, která je v rámci vykazování dle metodiky OECD DAC zahrnuta v položce „Státní

správa a občanská společnost“). Informace o ZRS za rok 2010 a jeho příloha přináší také odlišné informace o počtu realizovaných projektů. Zatímco Informace o ZRS uvádí 277 projektů, příloha 2 obsahuje více než 300 projektů. Lze jen usuzovat, že tyto nedostatky jsou spojeny s přechodem na novou metodiku.

Celkově lze ocenit snahu MZV o průběžné zapojování resortů a platforem nestátních subjektů, tedy NNO a podnikatelů, do přípravy koncepčních dokumentů. Tuto praxi by bylo ale vhodné dále zlepšovat i v zapojování všech relevantních státních i nestátních aktérů z partnerských zemí. Pozitivní je neustálé zpřesňování statistik ZRS dle DAC OECD, na čemž je ještě třeba dále pracovat.

Tabulka č. 7: Srovnání plánu a skutečného čerpání prostředků ZRS ČR pro partnerské země

	Plán ZRS na rok 2010	Skutečné čerpání	Navýšení (+) či snížení (-) v %
programové země			
Mongolsko	51 000,00	78 356,57	53,64
Moldavsko	51 200,00	54 517,12	6,48
Etiopie	15 000,00	13 608,40	- 9,28
Bosna a Hercegovina	23 900,00	41 301,47	72,81
Afghánistán	5 500,00	5 500,00	0,00
<i>Celkem</i>	<i>146 600,00</i>	<i>193 283,56</i>	<i>31,84</i>
projektové země			
Kambodža	2 500,00	1 364,18	-45,43
Srbsko	33 530,00	50 792,79	51,48
Gruzie	51 000,00	48 733,13	-4,44
Kosovo	7 200,00	5 334,42	-25,91
Palestinská autonomní oblast	0,00	9 000,00	nerelevantní
<i>Celkem</i>	<i>94 230,00</i>	<i>115 224,52</i>	<i>22,28</i>

Zdroj: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2010 (Příloha č. 2 – údaje neobsahují rozdělení stipendií dle země původu studenta, projekty programu TRANS a humanitární pomoci. Na změnách v čerpání se kromě ČRA podílela i další ministerstva, která měla určitou část ZRS přechodně ve své gesci.)

3.2 Transparentnost ZRS ČR na projektové úrovni

Česká rozvojová agentura převzala dohled nad implementací některých bilaterálních projektů ČR již v roce 2008. Do té doby byla praxe informování o jednotlivých projektech značně nejednotná. Množství a přehlednost informací poskytovaných konkrétními resortními ministerstvy o výběrových řízeních, obsahu projektů a jejich průběhu se značně lišila. Celkově bylo publikováno méně informací o projektech ZRS než v současné době a hlavním zdrojem informací zůstávalo výroční usnesení vlády Hodnocení ZRS (dnes Informace o ZRS) v předchozím kalendářním roce. K vysokému deficitu transparentnosti docházelo v informování o evaluacích jednotlivých projektů ZRS – ty totiž vesměs nebyly zveřejňovány vůbec, přestože jak hodnocené projekty, tak jejich hodnocení bylo financováno z veřejných prostředků. ČRA ve svých počátcích neposkytovala o projektech o mnoho více informací než dosavadní gestoři, ale vzhledem k nízkému podílu projektů v její gesci se nejednalo o podstatnou část informací o projektech ZRS ČR. Evaluace mezi léty 2007 a 2010 neprobíhaly vůbec. Ovšem ČRA začala podstatně vylepšovat informace o výběrových řízeních, které dostaly jednotnou formu.

Rok 2010 přinesl významnou pozitivní změnu co do kvantity i kvality projektových informací, které jsou od té doby zveřejňovány na nových internetových stránkách ČRA. Ty obsahují jak rámcové strategické a střednědobé materiály, tak sekce věnované výběrovým řízením na veřejné zakázky i dotace. Navíc pro každý probíhající a ukončený projekt ZRS byla zřízena samostatná webová stránka. Na stránkách je ještě mnohé co vylepšovat, a to co do rozsahu, úplnosti i kvality zveřejňovaných informací. K transparentnosti ČRA jako instituce by jistě přispělo zveřejnění pracovních pozic zaměstnanců a jejich kontaktů, případně alespoň organizační struktura agentury. Stránky projektů by mohly obsahovat projektové dokumenty,³² stránky ukončených projektů by měly obsahovat

informace o sledování indikátorů minimálně na úrovni cíle projektu.

Transparentnost na úrovni projektů však nelze posuzovat jen dle internetových stránek, které přinášejí informace o projektech. Z hlediska transparentnosti je podstatné hodnotit také procesy, které jsou s přípravou a realizací projektů spojeny a které se následně projeví v míře zveřejňovaných informací, resp. ovlivňují jejich kvalitu. Nedostatky v projektové transparentnosti se odvíjejí od nedostatků spojených s transparentností vůči partnerským zemím na úrovni politické (viz zmíněná absence nedostatečného zapojení partnerů do přípravy programů spolupráce a plánu na další rok a absence přeložených dokumentů). Identifikace projektových témat je vedena ze strany ORS/ČRA,³³ Metodika projektového cyklu nezmiňuje to, jak má (a zda vůbec) být v partnerské zemi zveřejněna informace o sběru formulářů pro projektové náměty příslušným ZÚ, stejně jako kritéria, podle kterých budou tyto náměty posuzovány.³⁴

Oproti metodice, jež v roce 2010 teprve vznikala a může být plně aplikována až pro rok 2011, byla praxe roku 2010 v některých ohledech méně transparentní i vůči českým aktérům. NNO nevěděly na začátku roku, jaká část rozpočtu na bilaterální projektovou ZRS bude vyčleněna na tzv. dotační výběrová řízení ani v jakých zemích a sektorech. Dotační tituly byly vypisovány až postupně v průběhu kalendářního roku, často se lhůtou pro zpracování projektu na hranici možnosti zpracovat zodpovědně návrh projektu za aktivní účasti místních partnerů. Na obhajobu ČRA je třeba říci, že zákon, umožňující udělování dotací agenturou, vstoupil v platnost až v polovině roku 2010. Plánování dotací tedy již nebylo možné z časového hlediska.

V případě dotačních výběrových řízení došlo ke značnému posunu v jednotnosti a přehlednosti

32 Projektové dokumenty zároveň slouží jako přihlášky NNO do dotačních výběrových řízení a jsou tedy předmětem know-how a soutěže. Určitým kompromisem do doby vyřešení otázky správnosti jejich plného sdílení může být alespoň zveřejňování

základní projektové logiky a měřitelných ukazatelů.

33 viz Metodika projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

34 viz Metodika projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

vypisování dotačních titulů. V roce 2011 ČRA podstatně zlepšila poskytování zpětné vazby žadatelům o dotace o jejich projektových žádostech – tj. zejména bodové hodnocení dle jednotlivých kritérií. Ale stále chybí detailnější informace o důvodech odmítnutí žádosti nebo bodová hodnocení jednotlivých členů hodnotící komise.

ČRA by v následujících letech mohla zlepšit i informování o plánovaných veřejných zakázkách, díky kterému by se o úmyslu zadavatele vypsat určité veřejné zakázky mohli potenciální uchazeči o takové zakázky dovědět s předstihem.

Z metodiky projektového cyklu lze dovodit, že podobně jako u projektových námětů bilaterálních projektů v gesci ČRA není u malých lokálních projektů (MLP) jasný postup, který by zodpovědným ZÚ doporučoval transparentně zveřejnit výzvu k předkládání návrhů MLP spolu s kritérii, podle kterých budou návrhy hodnoceny. Z webových stránek ZÚ není zřejmé, že by všechny související informace o sběru a výběru návrhů na MLP byly plně zveřejňovány,

přestože by tato agenda měla být pokryta lokálními koordinátory ZRS. Příkladem dobré praxe pro ČR je Ambasáda Slovenské republiky v Nairobi, která na svých stránkách v části o oficiální rozvojové pomoci informuje o možnosti nenávratného příspěvku ve výši 5 000 EUR společně s podmínkami a procedurou pro získání příspěvku.³⁵ Následující tabulka č. 8 uvádí přehled informací na webových stránkách ZÚ v partnerských zemích ve srovnání s počtem pracovních sil, počtem projektů a objemem finančních prostředků.

Specifickým příkladem jsou projekty v rámci tzv. programu transformační spolupráce. Jedná o zvláštní projekty, pro které je jedním z typických znaků politická citlivost vůči vládám zemí, ve kterých tato spolupráce českého a místního občanského sektoru probíhá, což si žádá nižší publicitu jednotlivých projektů. Na druhou stranu transparentnost komunikace vůči uchazečům dotačních výběrových řízení je větší než v případě klasických bilaterálních projektů ZRS, neboť uchazečům je sdělován důvod neúspěchu jejich žádosti o dotaci. Na druhou stranu v Plánu/

Tabulka č. 8: Srovnání míry informací s pracovními silami a projekty na jednotlivých ZÚ

Zastupitelský úřad	Podpora místních sil na ZÚ ze ZRS ČR v Kč	Počet projektů v dané zemi (z toho malé lokální projekty/ skutečné čerpání v dané zemi)	Informace o ZRS ČR na web stránce daného ZÚ
ZÚ Angola	180 977	6 (1 / 34 268 009 Kč)	ne
ZÚ Bosna a Hercegovina	415 655	20 (8 / 42 598 023 Kč)	Informace o daru poskytnutém v lednu 2011 po povodních.
ZÚ Jemen	180 977	6 (3 / 15 585 000 Kč)	ne
ZÚ Kosovo	243 129	7 (2 / 5 934 423 Kč)	Přehled MLP za rok 2010 s doprovodnými fotografiemi, (základní informace o ZRS, IPA – návod, jak mohou využít české firmy)
ZÚ Moldavsko	286 653	18 (3 / 54 767 130 Kč)	Informace o bilaterálních projektech a o české ZRS
ZÚ Mongolsko	170 363	23 (5 / 79 605 571 Kč)	Základní představení, co to MLP jsou, seznam jednotlivých MLP
ZÚ Srbsko	272 897	22 (5 / 52 042 793 Kč)	Článek o uzavření smlouvy o MLP v roce 2011, seznam jednotlivých MLP
ZÚ Vietnam	253 551	10 (3 / 27 515 407 Kč)	Základní informace o ZRS ČR, seznam bilaterálních projektů
ZÚ Zambie	0	9 (7 / 12 488 080 Kč)	Poslední informace z roku 2007.

Zdroj: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci ČR realizované v roce 2010 (příloha č. 2), webové stránky zastupitelských úřadů k 1.8.2011

35 Velvyslanectví Slovenské republiky v Nairobi, 2011

Informaci o ZRS nejsou projekty TRANS přehledně vyjmenovány a rozděleny podle zemí.

Součástí hodnocení transparentnosti je i oblast statistického výkaznictví ZRS. Za rok 2010 ORS podstatně zlepšil statistické výkaznictví ZRS dle metodik OECD. Nicméně stále není jasné, jaké modalities bilaterální spolupráce používá při vykazování vůči OECD, podle jaké metodiky a jakým způsobem je možné tuto statistiku vztáhnout k Informaci o ZRS.

Na míře transparentnosti se nakonec ve velké míře podílí i zveřejňování veškerých informací souvisejících s evaluacemi projektů ZRS – nejen závěrečných zpráv a doporučení, ale i způsob zpracování těchto výsledků do projektového cyklu a řízení ZRS.

Závěr

Česká republika během roku 2010 udělala řadu pozitivních kroků v oblasti zefektivnění a vyšší transparentnosti zahraniční rozvojové spolupráce. Transformace ZRS nastavila dobrý základ k vytvoření funkčního systému ZRS. Zlomovými body v roce 2010 bylo přijetí zákona o zahraniční rozvojové spolupráci, který znamenal legislativní stvrzení nastoupených změn – tj. koordinační a koncepční role Ministerstva zahraničních věcí a implementační role České rozvojové agentury. Rada pro ZRS již fungovala jako zavedený konzultační mechanismus pro strategické dokumenty a rozhodnutí na úrovni meziresortního orgánu a se zapojením nestátních partnerů (tj. NNO, podnikatelů a krajů). Dalším klíčovým krokem bylo přijetí Koncepce ZRS ČR na období 2010–2017, jež stanovuje nové teritoriální a sektorové priority pro uvedené období. Při zběžném pohledu se ČR podařilo držet relativní poměr prostředků určených pro ZRS na hrubém národním důchodu; snižovat fragmentaci ZRS prostřednictvím stanovení užších teritoriálních a sektorových priorit; a především zlepšovat statistické výkaznictví o ZRS ČR směrem k doporučením DAC OECD.

Po bližší analýze se ale ukazují detaily, které na plně pozitivní hodnocení vrhají známky stínu. V institucionálním nastavení je třeba dořešit některé nedostatky v rozdělení kompetencí v rámci MZV a na straně Rady pro ZRS skutečně přistoupit k naplňování její druhé klíčové funkce, tedy sledování koherence politik pro rozvoj. ČR se nadále potýká s rozparem v tom, že rozvojová spolupráce má odpovídat především zájmům rozvojových zemí a ne sledovat ekonomické a zahraničně politické cíle ČR na úkor snižování chudoby ve světě. Růst poměru objemu ZRS na HND je tažen zejména růstem prostředků na multilaterální spolupráci na úkor bilaterální spolupráce (a zde nejvíce na úkor bilaterálních projektů). Při zohlednění metodiky DAC OECD k sektorovému členění se ČR nedaří snížit počet sektorů, jak stanovuje dohoda o komplementaritě na úrovni EU.

Zpráva FoRS poprvé hodnotí transparentnost, která nebyla dosud uceleně v oblasti ZRS ČR posuzována, a to jak na úrovni politické a programovací, tak projektové. Česká republika z tohoto hodnocení vychází velmi dobře s 6. místem mezi všemi státy EU. Významně se na tom podílí role ČRA jako poskytovatele

informací o projektech ZRS, které se ČRA zhostila velmi zodpovědně. I v transparentnosti je však dále co zlepšovat. ČR by se měla připojit k signatářům Mezinárodní iniciativy pro transparentnost pomoci (IATI) a zavádět takové kroky, které povedou k poskytování informací o ZRS dle standardů IATI. Na úrovni programovací a politické je pak důležité znovu zdůraznit nutnost zapojit partnerské země do všech stádií procesu vzniku a realizace programů, jakož i dalších klíčových dokumentů ZRS a projektových námětů.

Rok 2011 bude rokem, kdy se hlavy států a mezinárodních organizací a dalších institucionálních dárců sejdou v Busanu na již čtvrté Vysoké fórum o efektivnosti pomoci. Kromě dalšího hodnocení Pařížské deklarace a nastavení nového rámce pro zvyšování efektivnosti pomoci bude tématem transparentnost jako oblast pro zvyšování kvality a dopadů pomoci.

Česká republika má příležitost využít svých zkušeností na mezinárodní úrovni a posunout fungování systému ZRS opět více směrem k efektivnosti a transparentnosti. Tato zpráva byla sepsána se skromným úmyslem nabídnout k tomu některé body k zamyšlení z pohledu nevládních neziskových organizací. Zároveň je i výzvou všem aktérům ZRS ČR, aby se zaměřili na větší transparentnost a efektivnost ZRS. Ani nevládní neziskové organizace v tomto směru nejsou výjimkou.

Použité zdroje

Usnesení vlády ČR

(všechny dostupné na oficiálních stránkách Vlády ČR – http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web/cs?Open)

UV č. 153 ze dne 15. 3. 1995 k zásadám pro poskytování zahraniční pomoci

UV č. 302 ze dne 31. 3. 2004 o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu České republiky do Evropské unie

UV č. 1311 ze dne 12. 10. 2005 o Pravidlech pro výběr a financování bilaterálních projektů v rámci zahraniční rozvojové spolupráce České republiky

UV č. 1070 ze dne 19. 9. 2007 k transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR a příloha Statut Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci

UV č. 1439 z 19. 12. 2007 Statut Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci

UV č. 366 ze dne 24. 5. 2010 Konceptce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010–2017

UV č. 407 ze dne 2. 6. 2011 Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2012 a střednědobý výhled jejího financování do roku 2014

UV č. 1134 ze dne 31. 8. 2009 Zahraniční rozvojová spolupráce v roce 2010 a střednědobý výhled jejího financování do roku 2012

Ostatní české zdroje a zákony:

ČRA: prezentace M. Pastvinského na Letní škole rozvojové spolupráce v Olomouci. 2010

ČRA: webové stránky organizace k 1. 8. 2011, www.czda.cz

FoRS: Česká pomoc na rozcestí – Zpráva nevládních neziskových organizací o zahraniční rozvojové spolupráci 2008–2009. 2010.

FoRS: Development Cooperation of the Visegrad Group in the Context of the European Union. 2011.

Horký, O.: Rozvojový rozměr české zahraniční politiky, In KOŘAN, M. (a kol.): Česká zahraniční politika v roce 2009. Analýza ÚMV. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010.

Lebeda, P., Doležal, J., Kloubek, M.: Praktické kroky ČR ke koherenci politik pro rozvoj; zemědělský obchod a změna klimatu. Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, o. p. s., 2010.

MZV a Rozvojové středisko: Manuál projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. 2006.

MZV: Metodika projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. 2011.

MZV: Česká republika pomáhá – Statistická příloha: Zahraniční rozvojová spolupráce 2004–2008, 2009.

MZV: Česká republika pomáhá. 2011.

MZV: Informace o zahraniční rozvojové spolupráci realizované v roce 2010, s přílohami. 2011.

MZV: Konceptce zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období 2002–2007. 2001.

MZV: Konceptce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010–2017. 2010.

MZV: Projev náměstka ministra zahraničních věcí ČR Tomáše Duba na poradě ekonomických diplomatů ČR ze dne 29.6.2011.

MZV: Návrh na transformaci systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR. 2007.

MZV: Non-paper „Harnessing the transition experience in EU's external relations – from policy to implementation“. 2011.

MZV: Accra Agenda for Action a Česká republika. 2009.

Zákon o veřejných zakázkách č. 40/2004 Sb.

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a změně souvisejících zákonů, č. 151/2010 Sb.

Dokumenty Evropské Unie:

EU: Evropský konsensus o rozvoji. Belgie, 2005.

EU: Code of Conduct on Complementarity and the Division of Labour in Development Policy, dostupné na: http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r13003_en.htm

EuropeAid: webové stránky výzev na předkládání projektů a vyhlašovaných veřejných zakázek, 2011, dostupné na: http://ec.europa.eu/europeaid/work/funding/index_en.htm

Další zahraniční zdroje:

OECD, DAC: Special Review of the Czech Republic, DCD(2007)2, dostupné na: http://www.rozvojovka.cz/download/pdf/czhelps_11.pdf

OECD: Development Aid at a Glance 2011: Statistics by Regions, dostupné na: http://www.oecd.org/document/11/0,3746,en_2649_34447_2002187_1_1_1_1,00.html

OECD: International Development Statistics Online, 2011, dostupné na: <http://www.oecd.org/data-oecd/50/17/5037721.htm>

Transparency International: Corruption Perceptions Index, dostupné na: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi

CONCORD, Challenging self-interest: Getting EU aid fit for the fight against poverty, dostupné na: http://www.concordeurope.org/Files/media/0_internetdocumentsENG/1_Home/AW-report-2011-FINAL-1-page-view.pdf

Evropská centrální banka, definice transparentnosti, dostupné na: <http://www.ecb.int/ecb/orga/transparency/html/index.cs.html>

Publish What You Fund: Briefing Paper 1: Why Aid Transparency Matters, and the Global Movement for Aid Transparency, 2011, dostupné na: http://www.publishwhatyoufund.org/files/BP1_final.pdf

Velvyslanectvo Slovenskej republiky v Nairobi, webové stránky, 2011

Transparency International, Corruption Perceptions Index v roce 2010, dostupné na: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2010

Webové stránky zastupitelských úřadů k 1. 8. 2011

ZÚ Angola, www.mzv.cz/pretoria

ZÚ Bosna a Hercegovina, www.mzv.cz/sarajevo

ZÚ Jemen, www.mzv.cz/abudhabi

ZÚ Kosovo, www.mzv.cz/pristina

ZÚ Moldavsko, www.mzv.cz/chisinau

ZÚ Mongolsko, www.mzv.cz/ulaanbaatar

ZÚ Srbsko, www.mzv.cz/belgrade

ZÚ Vietnam, www.mzv.cz/hanoi

ZÚ Zambie, www.mzv.cz/harare

Přehled členských a pozorovatelských organizací FoRS

Členové

1. ADRA, o.s.
2. Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, o.p.s.
3. Arcidiecézní charita Praha
4. ARS - Asociace pro rozvojovou spolupráci, o.s.
5. Asociace pro fair trade, z. s. p. o.
6. Centrum Narovinu, o.s.
7. Česká zemědělská univerzita v Praze – Institut tropů a subtropů
8. Člověk v tísni, o.p.s.
9. Development Worldwide, o.s.
10. EDUCON, o.s.
11. Ekumenická akademie Praha, o.s.
12. Humanitas Afrika, o.s.
13. Charita Česká republika
14. IGPN – International Gender Policy Network
15. INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, o.s.
16. LL – LIKVIDACE LEPRY, o.s.
17. MAHA – Management and Administration for Health Activities
18. Multikulturní centrum Praha, o.s.
19. Nadační fond Microfinance
20. NaZemi – společnost pro fair trade, o.s.
21. Občanské sdružení M.O.S.T.
22. Organizace pro pomoc uprchlíkům, o.s.
23. OS Dialog, o.s.
24. Otevřená společnost, o.p.s.
25. Pražský institut pro globální politiku – Glopolis, o.p.s.
26. SADBA – Salesiánská asociace Dona Boska, o.s.
27. Sdružení Podané ruce, o.s.
28. Sdružení pro integraci a migraci, o.s.
29. ShineBean
30. SIRIRI, o.p.s.
31. SOZE, Sdružení občanů zabývajících se emigranty, o.s.
32. Sue Ryder International CZ, o.p.s.
33. Světlo pro svět – Light for the world, o.s.

34. Univerzita Palackého v Olomouci (Katedra rozv. studií)
35. Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i.
36. Volonté Czech, o.p.s.
37. Vysoká škola ekonomická – Fakulta mezinárodních vztahů
38. Wontanara, o.p.

Pozorovatelé

1. Alterra o.s.
2. Ambos Mundos
3. Blanka Šimůnková
4. Burma Center Prague, o.p.s.
5. CARE Česká republika o.s.
6. Česká rozvojová organizace, o.p.s.
7. Eurosolar.cz, o.s.
8. FAIR LIFE o.s.
9. Fair, o.s.
10. Gender Studies, o.p.s
11. INFO-DRÁČEK
12. IOM - International Organizaton for Migration
13. Lékaři bez hranic – Médecins Sans Frontières in Czech Republic, o.p.s.
14. Lenka Černá, M.A.
15. Neslyšící s nadějí, o.s.
16. OS Klub Hanoi
17. Pro-Contact, o.s.
18. Základní článek Hnutí Brontosaurus FOREST, Cassiopeia – Centrum ekol. a globální výchovy
19. Život 90, o.s.

Poděkování

FoRS vřele děkuje všem, kteří přispěli informacemi, svými zkušenostmi či radami při vzniku této studie.
Jsou to:

Zuzana Hlavičková – Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Martin Náprstek – Česká rozvojová agentura

Pavel Gruber – Charita ČR

Jana Miléřová, Inka Píbilová, Zuzana Sládková, Adéla Stiborová – FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci

Ondřej Kopečný, Petr Lebeda – Glopolis – Pražský institut pro globální politiku

Jan Bárta – ADRA

Michala Hozáková, Šimon Pánek, Michaela Peštová – Člověk v tísni

Tomáš Tožička – Educon, kampaň Česko proti chudobě

Petra Krylová – Univerzita Palackého v Olomouci

© FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci

Bělehradská 92, 120 00 Praha 2

www.fors.cz

Tel.: +420 222 522 480

E-mail: policy@fors.cz

Registrace č. 56/2150/02 na Magistrátu hl. města Prahy, oddělení občansko-správních agend ze dne 7. 10. 2002, IČ: 71010114

Jazyková korektura: Kateřina Křenová

Grafická úprava: Pavel Malíř Chmelař

Tisk: Com4t

ISBN: 978-80-904395-6-6